

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Безшапочний С.Б., Зачепило С.В., Гасюк Ю.А.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено організацію дистанційного вивчення оториноларингології в умовах пандемії COVID-19 із метою створення найкращих умов для навчання й оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Розглянуто основні переваги й недоліки дистанційного навчання у вищій медичній освіті.

Ключові слова: дистанційне навчання, навчальний процес, оториноларингологія.

The article highlights the organization of remote study of otorhinolaryngology in a pandemic COVID 19 in order to create better conditions for teaching and assessing the knowledge of higher education students.

Key words: distance learning, learning process, otorhinolaryngology.

В умовах пандемії коронавірусної інфекції, спричиненої SARS-CoV-2, усі країни започаткували впровадження карантинних заходів, що змусило навчальні заклади перейти на дистанційний спосіб навчання. Карантинні обмеження посилили потребу в нових підходах до навчання, широкомасштабного впровадження онлайн-технологій, ґрунтовних змін у методичних підходах, які б забезпечили ефективне поєднання безпосередньої й опосередкованої форм взаємодії студентів і викладачів [3]. У сучасних умовах система дистанційного навчання продемонструвала свою ефективність і перспективність, стала незамінною частиною освітнього процесу як окрема форма навчання [1]. Здобуття освіти «на відстані» має певні переваги: зниження ризику інфікування, економія затрат і часу, можливість абсолютного доступу до різноманітних освітніх ресурсів, навчально-методичних і наукових фондів, вибору місця проживання й навчання, покращення рівня володіння сучасними інтерактивними платформами, використання часу для самоосвіти, відвідування відеоконференцій і вебінарів, майстер-класів для підвищення власної кваліфікації, більш зручного і швидкого вирішення домашніх питань, активного спілкування з рідними. Проте віддалена робота має ряд і негативних сторін: проблеми з якістю інтернет-зв'язку, складнощі в опануванні практичних навичок і певних умінь, необхідних у роботі лікарів різних спеціальностей, безпосередній взаємодії між викладачем і здобувачами вищої освіти, підтримці високого рівня працездатності та вмотивованості здобувачів вищої освіти, організації робочого процесу і створенні робочої атмосфери в домашніх умовах тощо.

Коллективом кафедри оториноларингології з офтальмологією ПДМУ створено вагомий ресурс навчально-методичного й наочно-оглядового матеріалу для забезпечення якісної реалізації навчального процесу в онлайн-режимі. Сучасні демонстраційні відеоматеріали, навчальні фільми, мультимедійні презентації лекцій, виконані з використанням програм Power Point і Macromedia Flash, банк тестових завдань для перевірки рівня засвоєння знань студентами, відеозаписи алгоритму проведення діагностичних методів і оперативних втручань сприяють посиленню мотивації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та їхній якісній фаховій підготовці.

Вебсторінка кафедри оториноларингології з офтальмологією ПДМУ містить робочу навчальну програму з дисципліни, силабуси з нормативної дисципліни «Оториноларингологія» за спеціальністю 222 «Медицина» і 221 «Стоматологія» українською й англійською мовами, плани лекцій, практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти, тестові завдання для самоконтролю відповідно до тем практичних занять, перелік теоретичних питань і практичних завдань для контролю засвоєння змістових модулів, матеріали для підсумкового модульного контролю, перелік рекомендованої літератури, що включає посилання на основні й додаткові джерела, які слід використовувати при вивченні оториноларингології. Серед зазначених джерел є матеріали, що висвітлюють сучасні погляди на окремі питання дисципліни, а також новітні видання навчальної й наукової літератури.

В умовах дистанційного навчання колектив кафедри застосовує всі відомі доступні дистанційні методи навчання для якісного забезпечення освітнього процесу. Усі викладачі кафедри широко використовують онлайн-платформу Zoom для інтерактивного спілкування зі здобувачами вищої освіти під час проведення практичних занять. Упровадження таких інноваційних технологій дає можливість участі в обговоренні контрольних питань теми, тестових завдань і клінічних задач одночасно всією групою здобувачів вищої освіти.

Важливою особливістю викладання клінічних дисциплін є безпосередній контакт із пацієнтом. Значна увага при цьому приділяється оволодінню здобувачами вищої освіти практичними навичками й маніпуляціями, а також розвитку в них комунікативних здібностей спілкування з пацієнтами й колегами [2]. З метою клінічно-орієнтованого навчання викладачі кафедри використовують ситуаційні задачі, максимально наближені до стандартних клінічних ситуацій, які трапляються в повсякденній роботі лікаря-оториноларинголога. Під час розгляду ситуаційних клінічних задач оцінюється правильність обґрунтування діагнозу, складання плану обстеження, призначення відповідних терапевтичних заходів, корекція алгоритму лікування залежно від змін загального стану хворого й результатів додаткових методів дослідження. Однак, навчаючись тільки в дистанційному форматі, неможливо отримати задовільний остаточний результат у вигляді оволодіння клінічними маніпуляціями, вміннями й навичками.

Отже, незважаючи на те, що онлайн-заняття не замінять реального спілкування й практичної роботи, вони дають можливість забезпечення безперервності медичної освіти в умовах пандемії. При цьому викладацька діяльність в умовах навчання на відстані характеризується креативністю, динамізмом, що, безумовно, позитивно відбивається на якості освіти в сучасній вітчизняній медичній школі. Проте дистанційна форма навчання не забезпечує повною мірою належну якість медичної освіти, оскільки найбільш суттєвим її недоліком є неможливість досягнення необхідного рівня опанування основних практичних навичок, діагностичних і лікувальних маніпуляцій, без яких складно повною мірою реалізувати процес підготовки майбутнього лікаря.

Список використаної літератури

1. Апакіца В.В. Шляхи оптимізації якості навчального процесу за умов дистанційного навчання // Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (в онлайн режимі за допомогою системи Microsoft Teams) (Тернопіль, 20–21 травня 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені
2. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – С. 35-37.
3. Гладчук І. З., Рожковська Н. М., Попова Л. М., Петровський Ю. Ю., Григурко Д. О. Досвід дистанційної форми навчання в медичному університеті // Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (в онлайн режимі за допомогою системи Microsoft Teams) (Тернопіль, 20–21 травня 2021 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – С. 141-144.
4. Федорченко В.І., Полянська В.П., Зачепило С.В., Боброва Н.О., Лобань Г.А. Аналіз досвіду викладання мікробіології online у період карантину / В. І. Федорченко, В. П. Полянська, С.В.Зачепило, Н. О. Боброва, Г. А. Лобань // Східноукраїнський медичний журнал. – 2021. – Т. 9, №1. – С. 107-114.

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОПАНУВАННЯ КЛІНІЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ»

Безшапочний С.Б., Лобурець В.В., Соннік Н.Б., Подовжній О.Г., Лобурець А.В.

Полтавський державний медичний університет

В Україні триває медична реформа. Система вищої медичної освіти зазнає активних інновацій. Цей процес характеризується впровадженням новітніх технологій і методик у навчальний процес. Упроваджуються інноваційні форми навчання клінічної дисципліни «Оториноларингологія».

Ключові слова: інновації, медична освіта, навчання, телекомунікаційна система.

Medical reform is underway in Ukraine. The system of higher medical education is undergoing active innovations. This process is characterized by the introduction of new technologies and techniques in the educational process. Innovative forms of teaching the clinical discipline of otorhinolaryngology are being introduced.

Key words: innovations, medical education, training, telecommunication system.

На шляху просування до європейського освітнього простору Україна дедалі наполегливіше працює над єдиними вимогами, критеріями і стандартами задля забезпечення належних умов підготовки професійних медичних кадрів світового рівня. Актуальною проблемою стає ефективне використання сучасних інноваційних інформаційних технологій, що стали трендами в освітньому процесі [2; 4; 5].

Як джерело прибутку і добробуту виступають знання, інновації, технології та способи їх практичної реалізації. При цьому сфера освіти стає важливим компонентом економічного розвитку суспільства. Інформація стає стратегічними ресурсом країни і разом із рівнем розвитку освіти багато в чому визначає її суверенітет і економічну незалежність. Сучасна, інноваційно орієнтована медична освіта потребує підготовки фахівців, здатних до постійного навчання й оновлення знань, позитивного сприйняття технологічних нововведень, наявності мотиваційних установок на підвищення професійного рівня [1; 3; 6; 7].

Особливістю навчання на клінічній кафедрі з хірургічною спрямованістю – оториноларингології – є необхідність засвоєння широкого діапазону знань із нормальної та топографічної анатомії, гістології, фізіології за досить короткий проміжок часу.

Їх засвоєння має велике значення для усвідомлення патогенезу ЛОР-хвороб. В умовах, коли кількість годин, відведених на засвоєння програми, суттєво скорочено, а вимоги водночас іще підвищуються, підтримати високий рівень навчання можна лише за рахунок упровадження в педагогічний процес інноваційних навчальних технологій.

Підготовка відбувається кількома етапами: перевірка базових знань студентів, теоретична підготовка, засвоєння знань і формування вмінь з окремих розділів і дисципліни в цілому. Виконання кожного з цих етапів має робити конкретний крок уперед у справі формування майбутнього спеціаліста. У педагогічному процесі необхідна чітка структурна взаємодія всіх форм і методів навчання, без якої навчальний процес не буде ефективним.

В умовах сучасного інформаційного середовища відбувається формування комп'ютерних компетенцій. Сукупність персональних комп'ютерів, індустрії знань і мереж колективного користування утворюють єдиний інформаційний простір, в якому існують різноманітні інтелектуальні інформаційні системи, у тому числі й медичного спрямування. Опанування таких інформаційних продуктів відкриває фахівцям широкі можливості в професійному рості.

Сучасний медик мусить уміти приймати ефективні компетентні рішення, але зробити це доволі складно за умов навчання за традиційними методами підготовки студентів. Тому сучасний навчальний процес, що модернізується, має базуватися на інтенсивних методах навчання й контролю, орієнтованих на формування цілої низки компетенцій, насамперед – комп'ютерних. Саме вони дають можливість моделювати в навчальному процесі професійні ситуації. А також системно використовуватися впродовж навчання, забезпечуючи і професійну, і соціальну підготовку студентів.

Кращим є безпосередній контакт екзаменатора зі студентом, розбір хворого, клінічної ситуації, бесіда, у процесі якої виявляються і загальний рівень підготовки, і знання з оториноларингології. Але така форма контролю потребує багато часу, нечітко документується, інколи виникають конфліктні ситуації.

Необхідно постійно вдосконалювати й об'єктивізувати оцінювання знань студентів, підвищити зацікавленість їх складанням іспиту. У вирішенні цього завдання важлива роль належить самостійній роботі. У навчальних планах 75% часу практичних занять відводиться на самостійну роботу студентів. Таким чином, викладач стає консультантом, а не «шкільним» учителем. Щоденний тестовий контроль знань студентів дозволяє постійно спостерігати за